

## RUIM HELFT VAN LIGBOXENSTALLEN OUDER DAN 20 JAAR

Jakob Jager

Ongeveer 80% van de bedrijven met melkvee in Nederland heeft een ligboxenstal. Deze ligboxenstallen zijn voor een groot deel in de jaren zeventig gebouwd. Aangezien de stallen bedrijfseconomisch over 20 jaar worden afgeschreven, is het interessant om te kijken naar de ouderdom van deze stallen en vervanging. Uit het Bedrijven-Informatienet blijkt dat ruim de helft van de ligboxenstallen op deze bedrijven ouder is dan 20 jaar (zie tabel 1). Het is vanzelfsprekend dat de werkelijke levensduur langer kan zijn dan de bedrijfseconomische. De boekwaarde van de stallen loopt op van bijna 50.000 euro voor de oudste stallen tot 116.000 euro voor stallen jonger dan 5 jaar. In de oudste stallen worden meer koeien gehouden dan in de nieuwere stallen. De solvabiliteit van de bedrijven met de oudste stallen is ook het hoogst, vooral veroorzaakt doordat er weinig investeringen hebben plaatsgevonden en er ook minder leningen zijn aangetrokken.

*Tabel 1 Ouderdom van ligboxenstallen en enkele kenmerken in 2000 (gemiddeld per bedrijf, bedragen in euro)*

Leeftijd ligboxenstal	Aandeel in totaal	Boekwaarde stal		Boekwaarde melkstal		Aantal melkkoeien per bedrijf	Aantal ondernemers	Solvabiliteit
		oorspronkelijke stal	aanvulling	oorspronkelijke stal	aanvulling			
>25 jaar	18	49.500	26.600	6.600	3.500	69	1,7	73
20-25 jaar	33	63.200	15.700	5.100	3.800	63	1,5	72
15-20 jaar	14	75.000	8.600	4.700	3.200	60	1,5	71
10-15 jaar	18	93.800	11.600	3.800	2.000	52	1,4	73
5-10 jaar	11	103.900	6.100	7.200	2.000	52	1,4	66
<5 jaar	6	116.100	11.200	1.700	1.700	59	1,3	69

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

### Onderhoud en melkstallen

In het algemeen worden de stallen regelmatig onderhouden en vinden ook renovaties van onderdelen plaats ('aanvullende investeringen'). De oudste stallen zijn tot een paar keer toe opgeknapt. De totale omvang van de aanvullende investeringen bedraagt voor de stallen ouder dan 25 jaar ruim 26.000 euro (tabel 1). De melkstal is het belangrijkste onderdeel van de ligboxenstal. De waarde hiervan wordt apart geregistreerd, mede omdat het afschrijvingspercentage hoger is. De boekwaarde van de melkstal varieert minder dan die van de ligboxenstal, namelijk van circa 4.000 tot 7.000 euro. De boekwaarde van de renovatie of uitbreiding van deze melkstallen bedraagt 2.000 tot 4.000 euro.

### Waarin werd geïnvesteerd?

Uit de totale investeringen op melkveehouderijbedrijven blijkt dat er tussen 1986 en 1999 voor 123.000 euro per bedrijf in gebouwen is geïnvesteerd (zie tabel 2). Echter voor immateriële activa (met name melkquotum) is maar liefst 165.000 euro geïnvesteerd, gevolgd door investeringen in grond en grondverbetering (138.000 euro). De investering in gebouwen komt hiermee op de derde plaats. Melkveehouders investeren eerder in uitbreiding van de productie dan in vervanging van stallen. Hierbij laat de investering in melkquotum over de genoemde periode een grotere stijging zien dan die in grond. Verwerving van melkquotum is ook deels noodzakelijk om de lagere veebezetting te compenseren. Immers door de stijgende melkproductie per koe zijn, bij gelijkblijvende omvang van het melkquotum, steeds minder koeien noodzakelijk en zal de melkstal niet volledig benut worden. Toch zullen in de nabije toekomst extra investeringen in (deels nieuwe) stallen noodzakelijk zijn om de verdergaande veroudering te keren.